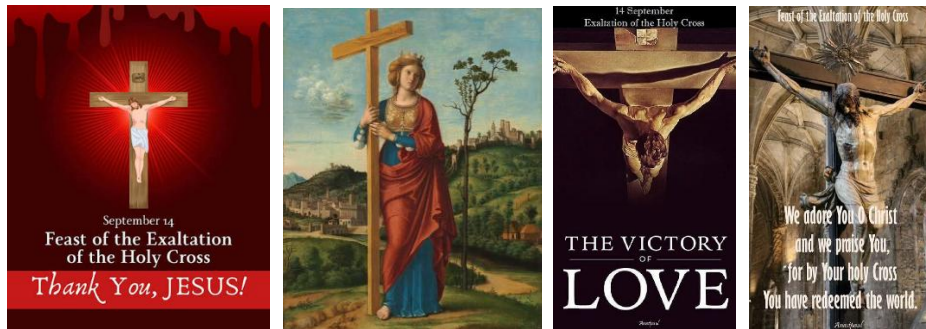

บทเทศน์และข้อคิด วันจันทร์ที่ 14 กันยายน 2026
วันฉลองชัยชนะแห่งไม้กางเขน
Feast of the Exaltation of the Holy Cross

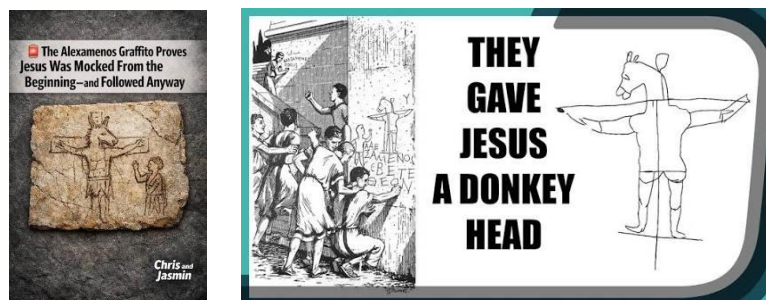
หัวข้อ: “สิ่งที่โลกเห็นว่าเป็นความพ่ายแพ้ พระเจ้าทรงทำให้เป็นชัยชนะ”

สาระสำคัญของบทอ่านทั้งสาม

- กัณดารวีตี 21:4๗-9 — ชาวอิสราเอลถูกงูพิษกัด เพราะบ่นและต่อต้านพระเจ้า แต่เมื่อมองงูทอง สัมฤทธิ์ที่ไม่เสวยก็ขึ้น พวกเขาถึงรอดชีวิต สิ่งที่เคยเป็นเครื่องหมายแห่งความตาย กลั้กลายเป็นเครื่องหมายแห่งการรักษา
- ฟิลิปปี 2:6-11 — พระเยซูเจ้าทรงสละพระองค์ ถ่อมพระองค์ และเชื่อฟังจนถึงความตายบนไม้กางเขน เพราะเหตุนี้พระเจ้าจึงทรงเทิดทูนพระองค์ขึ้นสูงสุด
- ยอห์น 3:13-17 — “บุตรแห่งมนุษย์จะต้องถูกยกขึ้น” เพื่อทุกคนที่เชื่อจะมีชีวิตนิรันดร์ เพราะพระเจ้าทรงรักโลก มิใช่เพื่อพิพากษาโลก แต่เพื่อช่วยโลกให้รอดพ้น

หัวใจของวันฉลองนี้จึงไม่ใช่การยกย่องความเจ็บปวด แต่เป็นการประกาศว่า **ไม่มีความเจ็บปวดใดที่ความรักของพระเจ้าจะเปลี่ยนให้กลายเป็นพระพรไม่ได้**

“ไม้กางเขนที่คนหนึ่งหัวเราะเยาะ แต่อีกคนหนึ่งยอมถวายชีวิต”

บนเนินพาลาทีนที่กรุงโรม นักโบราณคดีพบภาพขีดเขียนโบราณชิ้นหนึ่ง ซึ่งอาจมีอายุราวปลายศตวรรษที่ 2 หรือต้นศตวรรษที่ 3 ปัจจุบันเรียกว่า **Alexamenos Graffito**

(ภาพสลักลงบนหินเยาะเย้ยพระเจ้า) ภาพนั้นไม่ใช่ภาพศรัทธาที่งดงาม แต่เป็นภาพล้อเลียนหยาบคาย มีชายคนหนึ่งกำลังยกมือไหว้บุคคลที่ถูกตรึงบนไม้กางเขน แต่ผู้ถูกตรึงมี**ศิระคล้ายลา** ได้ภาพมีข้อความประมาณว่า “อเล็กซาเมโนสกำลังนมัสการพระเจ้าของเขา” ผู้วาดต้องการหัวเราะเยาะคริสตชนคนหนึ่งชื่ออเล็กซาเมโนส ว่า “ช่างโง่เหลือเกิน ไปกราบไหว้คนที่ถูกประหารบนไม้กางเขน!”

แต่ไกล่กันนั้น ยังพบข้อความอีกชิ้นหนึ่งว่า “**Alexamenos fidelis**” — “อเล็กซาเมโนสผู้ซื่อสัตย์” เราไม่รู้แน่ชัดว่าใครเขียนข้อความที่สอง แต่เรื่องนี้ทำให้เราคิดต่อได้ว่า ในขณะที่คนอื่นหัวเราะเยาะเขา อเล็กซาเมโนสอาจไม่ได้ตอบโต้ ไม่ได้แก้แค้น ไม่ได้ละทิ้งความเชื่อ เขายังคงเป็น อเล็กซาเมโนสผู้ซื่อสัตย์ คนที่วาดภาพล้อเลียนอาจคิดว่าตนเองชนะ แต่สองพันปีต่อมา ไม่มีใครจดจำชื่อผู้เยาะเย้ย ส่วนชื่อของอเล็กซาเมโนส ยังคงถูกกล่าวถึงในฐานะคริสตชนผู้กล้ายืนอยู่ใต้ไม้กางเขน นี่แหละคือความหมายของวันฉลองวันนี้—สิ่งที่ชาวโลกใช้ดูหมิ่น พระเจ้าทรงเปลี่ยนให้เป็นพยานแห่งชัยชนะ

1. จมมองขึ้น แต่ต้องมองอย่างสำนึกผิด

ในบทอ่านแรก ชาวอิสราเอลเริ่มหมดความอดทน พวกเขาบ่นต่อว่าพระเจ้าและโมเสส จนงูพิษเข้ามากัดประชาชน เมื่อพวกเขาสำนึกผิด พระเจ้าตรัสให้โมเสสสร้างงูทอง สัมฤทธิ์ติดไว้บนเสา ใครถูกงูกัดแล้วมองขึ้นไป ผู้นั้นจะมีชีวิต น่าสังเกตว่า พระเจ้าไม่ได้สั่งให้พวกเขา “ทำเป็นไม่เห็นงู” แต่ให้พวกเขามองตรงไปยังรูปของสิ่งที่กำลังทำร้ายตนเอง นี่คือการจริงฝ่ายจิต: **บาดแผลจะเริ่มได้รับการรักษา เมื่อเรากล้ายอมรับว่าตนเองมีบาดแผล**

หลายครั้งงูพิษไม่ได้เลื้อยมาจากภายนอก แต่อยู่ภายในใจเราเอง:

คำพูดประชดประชันที่ทำร้ายคนในครอบครัว, ความโกรธที่สะสมมานาน, การนิินทาบนสื่อสังคม, ความหยิ่งที่ไม่ยอมกล่าวคำว่า “ขอโทษ”, ความโลภที่ทำให้เราเห็นคนเป็นเพียงเครื่องมือ, ความเฉยชาต่อความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์

เราอาจแขวนไม้กางเขนไว้ในบ้าน สวมไว้ที่คอ หรือทำสำคัญมหากางเขนทุกวัน แต่คำถามสำคัญคือ เราเคยยอมให้ไม้กางเขนเปิดโปงงูพิษในใจเราหรือไม่? ไม้กางเขน

ไม่ใช่เครื่องรางที่ช่วยให้เราไม่ต้องเปลี่ยนแปลง แต่เป็นกระจกที่ทำให้เราเห็นทั้งบาปของมนุษย์ และความรักของพระเจ้าในเวลาเดียวกัน

2. ชัยชนะของพระเยซูเจ้าไม่ใช่การเหยียบศัตรู แต่คือการยอมก้มลง

นักบุญเปาโลกล่าวว่า พระเยซูเจ้า “ทรงถ่อมพระองค์ลง ทรงยอมเชื่อฟังจนถึงความตาย และเป็นความตายบนไม้กางเขน” ชาวโลกบอกเราว่า ชัยชนะคือการอยู่เหนือคนอื่น แต่พระเยซูเจ้าทรงสอนว่า ชัยชนะคือการยอมก้มลงรับใช้, ชาวโลกบอกว่า ต้องทำให้คู่แข่งเสียหน้า แต่ไม้กางเขนบอกว่า ต้องรักษาศักดิ์ศรีแม้กระทั่งของศัตรู, ชาวโลกบอกว่า ผู้ชนะคือคนที่พูดคำสุดท้าย แต่พระเยซูเจ้าบนไม้กางเขนทรงใช้พระวาจาสุดท้ายเพื่อให้อภัยว่า “พระบิดาเจ้าข้า โปรดอภัยพวกเขาเถิด”

วันนี้โลกมีอาวุธร้ายแรงขึ้น เทคโนโลยีรวดเร็วขึ้น และการสื่อสารทันสมัยขึ้น แต่หัวใจมนุษย์กลับแบ่งแยกกันง่ายกว่าเดิม เพียงความคิดเห็นไม่ตรงกัน เราก็มักเรียกอีกฝ่ายว่าเป็นศัตรู เพียงอ่านข้อความไม่กี่บรรทัด เราก็มักตัดสินชีวิตของคนทั้งคน

ไม้กางเขนจึงถามเราว่า เราต้องการชนะคนอื่น หรือชนะความเกลียดชังในใจตนเอง?

เพราะเราอาจเอาชนะการโต้เถียง แต่สูญเสียพี่น้อง

เราอาจรักษาหน้าตนเองไว้ได้ แต่ทำร้ายหัวใจของครอบครัว

เราอาจพูดถูกทุกคำ แต่ไม่มีความรักเหลืออยู่เลย

ชัยชนะแห่งไม้กางเขนคือ ชัยชนะของความรักที่ไม่ยอมกลายเป็นความเกลียดชัง แม้กำลังถูกเกลียดก็ตาม

3. พระเจ้าไม่ได้อารักขาคนดี แต่ “ทรงรักโลก”

พระวรสารวันนี้มีถ้อยคำที่เราคุ้นเคยที่สุดว่า “พระเจ้าทรงรักโลกอย่างมาก จึงประทานพระบุตรเพียงพระองค์เดียวของพระองค์ เพื่อทุกคนที่มีความเชื่อในพระบุตรจะไม่พินาศ แต่จะมีชีวิตนิรันดร์”

พระเยซูเจ้าไม่ได้ตรัสว่า “พระเจ้าทรงรักเฉพาะคนดี” ไม่ได้ตรัสว่า “พระเจ้าทรงรักเฉพาะคนที่อยู่ฝ่ายเรา” แต่ตรัสว่า “พระเจ้าทรงรักโลก” โลกที่มีทั้งสงคราม ความรุนแรง การคอร์รัปชัน ความอยุติธรรม และการทำลายสิ่งสร้าง—โลกเช่นนี้เองที่พระเจ้าทรงรัก ไม่ใช่เพราะโลกน่ารักเสมอไป แต่เพราะ พระเจ้าทรงเป็นความรัก

ดังนั้น พระศาสนจักรก็ต้องไม่ใช่ไม้กางเขนเป็นอาวุธสำหรับกล่าวโทษโลก แต่ต้องเป็นเครื่องหมายที่บอกโลกว่า “แม้ท่านจะบาดเจ็บ แม้ท่านจะหลงทาง แม้ท่านจะเคยทำผิด ท่านก็ยังเป็นที่รักของพระเจ้า”

พระศาสนจักรจะเทิดทูนไม้กางเขนอย่างแท้จริง มิใช่เมื่อสร้างไม้กางเขนให้สูงที่สุดเท่านั้น แต่เมื่อพระศาสนจักรยอมก้มลงต่ำที่สุด เพื่อรับฟังคนเจ็บปวด ปกป้องคนอ่อนแอ ขออภัยในความผิดพลาดของตน และอยู่เคียงข้างผู้ที่โลกทอดทิ้ง

ไม้กางเขนที่ไม่มีความเมตตา เป็นเพียงไม้สองท่อน

แต่ไม้กางเขนที่มีความรักของพระคริสตเจ้า คือประตูแห่งความรอด

ข้อคิดวันนี้

วันนี้พระศาสนจักรไม่ได้มองความโหดร้ายของไม้กางเขน แต่มองความรักที่แข็งแกร่งกว่าความโหดร้าย

เราไม่ได้มองความตาย แต่มองพระเยซูคริสตเจ้าผู้ทรงผ่านความตายเข้าสู่ชีวิต

เราไม่ได้เทิดทูนความทุกข์ แต่เทิดทูนพระเจ้าผู้ทรงสามารถเปลี่ยนความทุกข์ให้เป็นหนทางแห่งความรอด

เมื่อเรามองไม้กางเขนในวันนี้ ขออย่าถามเพียงว่า “ทำไมพระเยซูต้องทรมานเช่นนั้น?”

แต่ให้ถามด้วยว่า “พระองค์ทรงรักเรามากเพียงใด จึงไม่ยอมลงจากไม้กางเขน?”

และเมื่อเราก้าวออกจากวัด ขอให้โลกมองเห็นชัยชนะแห่งไม้กางเขน ไม่ใช่เพียงจากกางเขนที่เราแขวนไว้ที่คอ แต่จากการให้อภัยของเรา ความซื่อสัตย์ของเรา การเสียสละของเรา และความรักที่ไม่ยอมแพ้ของเรา วันหนึ่ง คนอาจหัวเราะเยาะความเชื่อของเรา เหมือนที่เคยหัวเราะเยาะอเล็กซานเดอร์ แต่ขอให้ประวัติชีวิตของเราเขียนไว้

เช่นเดียวกันว่า “เขาผู้นี้เป็นคริสตชนผู้ซื่อสัตย์

เพราะเมื่อโลกมอบความเกลียดชังให้เขา เขากลับมอบความรักของพระเยซูคริสตเจ้าคืนไป” ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ที่สุด มิใช่การทำให้ศัตรูคุกเข่าลงต่อหน้าเรา แต่คือการคุกเข่าลงใต้ไม้กางเขน แล้วลุกขึ้นไปให้อภัยเขา

อยากเล่าสู่กันฟัง

ในคริสต์ศตวรรษที่ 7 กองทัพเปอร์เซียได้ยึดกรุงเยรูซาเล็ม และนำพระธาตุแห่งไม้กางเขนไปจากนครศักดิ์สิทธิ์ ต่อมา จักรพรรดิไบแซนไทน์ชื่อ เฮราคลิอุส—

Heraclius ทรงมีชัยเหนือเปอร์เซีย และนำพระธาตุแห่งไม้กางเขนกลับคืนสู่กรุงเยรูซาเล็ม เหตุการณ์พื้นฐานนี้ปรากฏในประวัติศาสตร์ ตามตำนานในยุคกลางเล่าว่า เมื่อจักรพรรดิเฮราคลิอุสเสด็จมาถึงกรุงเยรูซาเล็ม พระองค์ทรงฉลองชัยชนะอย่างยิ่งใหญ่ ทรงม้าศึก สวมฉลองพระองค์งดงาม สวมมงกุฏ ประดับทองและอัญมณี และทรงแบกไม้กางเขนเข้าสู่เมือง แต่เมื่อมาถึงประตูเมือง ม้ากลับหยุดนิ่ง จักรพรรดิพยายามเท่าไรก็ผ่านเข้าไปไม่ได้ ประตูเปิดอยู่ ถนนก็ไม่มีสิ่งกีดขวาง แต่พระองค์ไม่อาจก้าวต่อไปได้ พระสังฆราชแห่งกรุงเยรูซาเล็มจึงทูลว่า “พระองค์กำลังทรงแบกไม้กางเขนของพระเยซูเจ้า แต่ว่าพระเยซูเจ้าทรงแบกไม้กางเขนนี้ด้วยพระบาทเปล่า สวมมงกุฏหนาม และอยู่ในสภาพของนักโทษ ขณะที่พระองค์กำลังแบกด้วยมงกุฏทองและเครื่องทรงแห่งผู้พิชิต” เมื่อได้ยินดังนั้น จักรพรรดิเฮราคลิอุสจึงเสด็จลงจากหลังม้า ถอดมงกุฏ ถอดฉลองพระองค์อันสง่างาม วางเครื่องหมายแห่งอำนาจทั้งหมดไว้ แล้วทรงแบกไม้กางเขนด้วยพระบาทเปล่าอย่างถ่อมพระองค์ คราวนี้พระองค์สามารถก้าวผ่านประตูกรุงเยรูซาเล็มเข้าไปได้อย่างง่ายดาย

ข้อคิดสำหรับเรื่องนี้...

จักรพรรดิสามารถชนะกองทัพเปอร์เซียได้ แต่ยังต้องเรียนรู้ที่จะชนะความหยิ่งในหัวใจของตนเอง พระองค์ยึดไม้กางเขนกลับคืนมาได้ด้วยกองทัพ แต่จะนำไม้กางเขนเข้าสู่นครศักดิ์สิทธิ์ได้ ก็ต่อเมื่อพระองค์วางมงกุฏของตนเองลง

นี่คือความหมายของบทอ่านที่สองในวันนี้: “พระเยซูคริสต์เจ้าทรงถ่อมพระองค์ลง ทรงยอมเชื่อฟังจนถึงความตาย และเป็นความตายบนไม้กางเขน เพราะเหตุนี้ พระเจ้าจึงทรงเทิดทูนพระองค์ขึ้นสูงส่ง” — ฟป 2:8-9

ไม้กางเขนไม่สามารถผ่านเข้าไปในหัวใจที่เต็มไปด้วยความหยิ่งได้ บางครั้งประตูบ้านของเราเปิดอยู่ แต่ความสัมพันธ์อันดีงามเข้าไปไม่ได้, ประตูวัดเปิดอยู่ แต่คนบาปเจ็บไม่กล้าเข้ามา, ปากของเราพูดว่า “ข้าพเจ้าให้อภัย” แต่หัวใจยังปิดล็อกประตูไว้ และสิ่งที่ขวางประตูอาจไม่ใช่ความผิดของคนอื่น แต่อาจเป็น “มงกุฏ” ที่เรายังไม่ยอมถอด—มงกุฏแห่งศักดิ์ศรี มงกุฏแห่งตำแหน่ง มงกุฏแห่งความคิดว่า “ฉันถูกเสมอ” —เราไม่จำเป็นต้องถอดมงกุฏทอง เพราะเราอาจไม่มี แต่เราทุกคนมีมงกุฏที่มองไม่เห็นเรียกว่า “ศักดิ์ศรีของฉัน”

ถ้าวันนี้ชีวิตของเราติดอยู่ที่ประตูแห่งการให้อภัย บางทีพระเจ้าไม่ได้ขอให้เราออกแรง ผลักประตูให้แรงขึ้น พระองค์เพียงขอให้เราวางมงกุฎลง ก้มศีรษะ และกล่าวคำสั้น ๆ ว่า “ผมผิดไปแล้ว...ยกโทษให้ผมด้วย” เพราะชัยชนะแห่งไม้กางเขนไม่ได้เริ่มต้นเมื่อเราทำให้ผู้อื่นยอมจำนน แต่เริ่มต้นเมื่อเรายอมวางความหยิ่งของตนเองลงใต้พระบาทของพระเยซูเจ้า

ขอเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับไม้กางเขนอีก 1 เรื่อง และข้อคิด

เรื่องของนักบุญเฮเลนาและการค้นพบไม้กางเขนเป็นหนึ่งในธรรมประเพณีที่งดงามที่สุดของพระศาสนจักร ซึ่งเรื่องราวมีทั้งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ กับ ตำนานเล่าขานสืบทอดกันมา

นักบุญเฮเลนาคือใคร?

นักบุญเฮเลนา หรือ “**Flavia Julia Helena Augusta**” เป็นพระมารดาของจักรพรรดิคอนสแตนตินมหาราช ผู้ทรงประกาศให้คริสตชนสามารถนับถือศาสนาได้อย่างเสรีในจักรวรรดิโรมัน

เฮเลนามีได้เกิดในราชวงศ์ นักประวัติศาสตร์เชื่อว่าท่านมาจากครอบครัวสามัญ อาจเกิดในแคว้นบิธีเนียราว ค.ศ. 248 ต่อมาจึงได้รับพระเกียรติเป็นพระมารดาของจักรพรรดิ และได้รับตำแหน่ง “**Augusta**”

สิ่งน่าประทับใจคือ เมื่อท่านมีอำนาจและทรัพย์สินสมบัติมากขึ้น ท่านไม่ได้ใช้ชีวิตหรูหราเพื่อตนเอง แต่กลับอุทิศทรัพย์เพื่อช่วยคนยากจน ปลดปล่อยนักโทษ สร้างวัด และเดินทางจาริก บำเพ็ญจรรยาบรรณไปยังแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์

ประมาณ ค.ศ. 326–328 ขณะที่มียุราว 70 กว่าปี นักบุญเฮเลนาได้เดินทางจากกรุงโรมหรือคอนสแตนติโนเปิลไปยังกรุงเยรูซาเล็ม—การเดินทางที่ยาวไกลและลำบากมากสำหรับสตรีสูงอายุในสมัยนั้น

ตำนานการค้นพบไม้กางเขนแท้

หลังจากกรุงเยรูซาเล็มถูกทำลายใน ค.ศ. 70 และได้รับการสร้างขึ้นใหม่ในสมัยจักรพรรดิเฮเดรียน บริเวณที่คริสตชนเชื่อว่าเป็นเนินกัลวารีโอและพระคูหาฝังพระศพถูกถมดินและมีสิ่งก่อสร้างของศาสนาโรมันอยู่เหนือสถานที่นั้น

จักรพรรดิคอนสแตนตินจึงมีพระบัญชาให้รื้อสิ่งก่อสร้างดังกล่าวและขุดค้นบริเวณนั้น ยูเซบิอุสแห่งซีซารียะ นักประวัติศาสตร์ร่วมสมัย บันทึกว่าได้มีการค้นพบพระคูหาฝังพระศพ และมีการสร้างมหาวิหารขึ้นเหนือสถานที่นั้น แม้ยูเซบิอุสจะไม่ได้กล่าวโดยตรงถึงการพบไม้กางเขนก็ตาม

ส่วนเรื่องการค้นพบไม้กางเขนปรากฏอย่างละเอียดในบันทึกของนักประวัติศาสตร์พระศาสนจักรรุ่นต่อมา เช่น รูฟินุส โสกราตีส สกอลาสติกุส โซโซเมน และธีโอโดเรต

การพบไม้กางเขนสามอัน

ตามตำนานเล่าว่า เมื่อคนงานขุดลงไปบริเวณใกล้เนินกัลวารีโอ พวกเขาพบไม้กางเขนสามอันฝังอยู่ด้วยกัน ปัญหาคือ พระเยซูเจ้าไม่ได้ถูกตรึงเพียงพระองค์เดียว ในวันนั้นยังมีโจรอีกสองคนถูกตรึงพร้อมกับพระองค์ ดังนั้นจึงไม่มีใครรู้ว่าไม้กางเขนอันใดเป็นของพระเยซูเจ้า มีการค้นพบแผ่นป้ายที่ปลาตสั่งให้ติดไว้เหนือพระเศียรด้วย ซึ่งจารึกว่า “เยซู ชาวนาซาเร็ธ กษัตริย์ของชาวยิว” แต่ตามตำนานธรรมดาประเพณีที่เล่าขึ้น แผ่นป้ายไม่ได้ติดอยู่กับไม้กางเขนอันใดอย่างชัดเจน จึงยังไม่สามารถระบุได้แน่นอน

นักบุญเฮเลนาจึงปรึกษา พระสังฆราชมาคาริอุสแห่งกรุงเยรูซาเล็ม

การพิสูจน์ด้วยหญิงใกล้ตาย

ขณะนั้นมีหญิงคนหนึ่งกำลังป่วยหนักใกล้จะสิ้นใจ พระสังฆราชมาคาริอุสจึงภาวนาขอให้พระเจ้าโปรดประทานเครื่องหมาย แล้วให้นำไม้กางเขนทั้งสามไปสัมผัสร่างของหญิงคนนั้นที่ละอัน เมื่อไม้กางเขนอันแรกสัมผัสร่างเธอ—ไม่มีอะไรเกิดขึ้น, เมื่ออันที่สองสัมผัส—อาการของเธอก็ไม่เปลี่ยนแปลง, แต่เมื่อไม้กางเขนอันที่สามสัมผัสร่างของเธอ หญิงที่กำลังจะสิ้นใจก็ฟื้นขึ้นและหายจากโรค

ทุกคนจึงเชื่อว่านี่คือ **ไม้กางเขนแท้—Vera Crux หรือ True Cross** ซึ่งพระเยซูเจ้าทรงถูกตรึง

ในธรรมประเพณีอีกสำนวนหนึ่ง เล่าว่าไม่ใช่หญิงป่วย แต่เป็นศพของชายคนหนึ่งที่ถูกหามผ่านมา เมื่อนำไม้กางเขนอันที่สามไปตะแคง ชายผู้นั้นกลับมีชีวิตขึ้นมา อย่างไรก็ตาม สำนวน “หญิงป่วยใกล้ตายได้รับการรักษา” เป็นเรื่องที่ปรากฏในบันทึกของโสกราตีสและอีโอโดเรตอย่างชัดเจน

ทำไมการค้นพบจึงงดงามในเชิงเทววิทยา?

เรื่องนี้สะท้อนบทอ่านจากหนังสือกันดารวิถีอย่างชัดเจน เมื่อชาวอิสราเอลถูกกัก ผู้ที่มองงูทองสัมฤทธิ์ที่ถูกยกขึ้นก็รอดชีวิต เช่นเดียวกัน เมื่อไม้กางเขนของพระเยซูคริสต์เจ้าสัมผัสหญิงใกล้ตาย นางก็ได้รับชีวิตกลับคืนมา จุดสำคัญจึงไม่ใช่ว่าไม้นั้นมีพลังวิเศษในตัวเอง แต่คือ พระเยซูเจ้าผู้ทรงมอบชีวิตบนไม้ นั้น ทรงเป็นบ่อเกิดแห่งการรักษาและชีวิตใหม่ ดังที่นักบุญอัมโบรสกล่าวถึงนักบุญเฮเลนาว่า “นางมิได้นมัสการตัวไม้ แต่นมัสการพระมหากษัตริย์ผู้ทรงถูกแขวนอยู่บนไม้ นั้น”

ดังนั้น คริสตชนจึงไม่กราบไหว้วัตถุ แต่ถวายคารวกิจแด่ไม้กางเขน เพราะไม้กางเขนนำเราไปหาพระเยซูคริสต์เจ้า และเตือนใจเราถึงราคาของความรักที่พระองค์ทรงจ่ายเพื่อช่วยมนุษย์ให้รอด

แล้วไม้กางเขนถูกนำไปไว้ที่ใด?

ตามตำนานธรรมประเพณีกล่าวว่านักบุญเฮเลนาแบ่งพระธาตุแห่งไม้กางเขนออกเป็น ส่วนต่าง ๆ 1) ส่วนสำคัญประดิษฐานไว้ที่กรุงเยรูซาเล็ม 2) อีกส่วนนำไปถวายจักรพรรดิคอนสแตนตินที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล 3) อีกส่วนหนึ่งถูกนำไปยังกรุงโรม ที่กรุงโรมมีมหาวิหารชื่อ **Santa Croce in Gerusalemme** — มหาวิหารไม้กางเขนศักดิ์สิทธิ์แห่งกรุงเยรูซาเล็ม ซึ่งมีธรรมประเพณีเกี่ยวข้องกับนักบุญเฮเลนา และเป็นสถานที่เก็บพระธาตุที่เกี่ยวข้องกับพระทรมานของพระเยซูเจ้า

ธรรมประเพณียังเล่าว่า มีการค้นพบตะปูที่ใช้ตรึงพระเยซูเจ้าด้วย นักบุญเฮเลนาจึงนำตะปูบางส่วนกลับไปมอบแก่จักรพรรดิคอนสแตนติน บันทึกในยุคโบราณบางสำนวนกล่าวถึงการนำตะปูไปประกอบไว้กับเครื่องสวมพระเศียรและบังเหียนม้าของจักรพรรดิ

อันเป็นภาพสัญลักษณ์ตามคำพยากรณ์ว่า แม้แต่สิ่งที่อยู่บนบังเหียนม้าก็จะได้รับการ ถวายแด่พระเจ้า

เหตุใดจึงฉลองวันที่ 14 กันยายน?

หลังจากค้นพบพระคูหาและสถานที่ตรึงกางเขน จักรพรรดิคอนสแตนตินทรงสร้างมหาวิหารขนาดใหญ่ในกรุงเยรูซาเล็ม ซึ่งต่อมากลายเป็นที่ตั้งของ “มหาวิหารพระคูหา ศักดิ์สิทธิ์—Church of the Holy Sepulchre” (ที่พ่อเคยเล่าเรื่องการเก็บกุญแจ เปิด/ปิด มหาวิหารเก็บไว้โดยชาวมุสลิมสองตระกูล)

มหาวิหารได้รับการถวายในวันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 335 วันรุ่งขึ้นคือวันที่ 14 กันยายน พระสังฆราชได้นำพระธาตุแห่งไม้กางเขนออกมา “ยกขึ้น” ให้ประชาชนได้ถวายคารวกิจ คำว่า **Exaltation** จึงหมายถึง “การยกขึ้น” หรือ “การเทิดทูน” ไม้กางเขน และตามที่เล่าข้างบน ในคริสต์ศตวรรษที่ 7 เมื่อชาวเปอร์เซียยึดพระธาตุแห่งไม้กางเขน ไป จักรพรรดิเฮราคลิอุสได้นำกลับคืนมายังกรุงเยรูซาเล็ม การฉลองวันที่ 14 กันยายน จึงเชื่อมโยงทั้งกับสองเหตุการณ์...

1. การถวายมหาวิหารและการยกไม้กางเขนให้ประชาชนถวายคารวกิจ
2. การนำพระธาตุแห่งไม้กางเขนกลับคืนสู่กรุงเยรูซาเล็ม

ต้องรู้จักแยกแยะว่า สิ่งใดเป็นประวัติศาสตร์ สิ่งใดเป็นตำนาน?

ข้อเท็จจริงที่มีหลักฐานค่อนข้างมั่นคง

- นักบุญเฮเลนาเป็นพระมารดาของจักรพรรดิคอนสแตนติน
- ท่านเป็นคริสตชนผู้ศรัทธาและเดินทางไปแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์
- มีการขุดค้นบริเวณที่เชื่อว่าเป็นถ้ำทวารโธและพระคูหาฝังพระศพ
- จักรพรรดิคอนสแตนตินสร้างมหาวิหารขึ้นบนสถานที่นั้น
- ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 4 มีการถวายคารวกิจพระธาตุแห่งไม้กางเขนในกรุงเยรูซาเล็มแล้ว

ส่วนที่มาจากตำนานธรรมประเพณีภายหลัง

- นักบุญเฮเลนาเป็นผู้ค้นพบไม้กางเขนด้วยตนเอง
- การพบไม้กางเขนสามอัน
- การพิสูจน์ไม้กางเขนแท้ด้วยการรักษาหญิงใกล้ตาย
- รายละเอียดเกี่ยวกับตะปูและการแบ่งพระธาตุ

บันทึกร่วมสมัยของยูเซบิอุสเล่าถึงการเดินทางของเฮเลนา การค้นพบพระคูลา และการสร้างมหาวิหาร แต่ไม่ได้กล่าวถึงการพบไม้กางเขน เรื่องนี้ปรากฏชัดในเอกสารปลายคริสต์ศตวรรษที่ 4 และศตวรรษที่ 5

ข้อคิดสำหรับวันฉลองวันนี้

สิ่งที่น่าประทับใจที่สุดอาจไม่ใช่การที่นักบุญเฮเลนา “พบไม้กางเขน” แต่คือ ก่อนจะพบไม้กางเขน ท่านต้องสั่งให้คนงาน ขุดเอาดินและซากปรักหักพังที่ทับถมอยู่ออกเสียก่อน ไม้กางเขนไม่ได้หายไปไหน เพียงแต่ถูกสิ่งอื่นทับถมจนมองไม่เห็น

ชีวิตฝ่ายจิตของเราก็เช่นเดียวกัน พระเยซูเจ้าอาจไม่ได้หายไปจากชีวิตเรา แต่พระองค์ถูกกลบไว้ได้ เช่น ตารางงานที่แน่นเกินไป, ความกังวลเรื่องเงินทอง/ตำแหน่ง, ความโกรธที่ไม่ยอมปล่อย, ความผิดหวังต่อพระศาสนจักร, ความเคยชินที่ทำให้เราภาวนาโดยไม่มีหัวใจ บางที่เราไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลถึงกรุงเยรูซาเล็มเพื่อค้นหาไม้กางเขน เราเพียงต้องกล้าขุดลงไปใต้ซากปรักหักพังในหัวใจของเรา

นักบุญเฮเลนาไม่ได้สร้างไม้กางเขนขึ้นมาใหม่ ท่านเพียงนำสิ่งที่ถูกฝังให้กลับปรากฏอีกครั้ง เช่นเดียวกัน การกลับใจไม่ใช่การสร้างพระเจ้าขึ้นมาใหม่ในชีวิต แต่คือการรื้อสิ่งที่บดบังพระองค์ออกไป แล้วเราจะพบว่า—พระองค์ทรงรอเราอยู่ที่นั่นมาตลอด

วิษณุ ธัญญอนันต์ – เจ้าอาวาสวัดเชนต์จอห์น ลาดพร้าว กรุงเทพฯ